

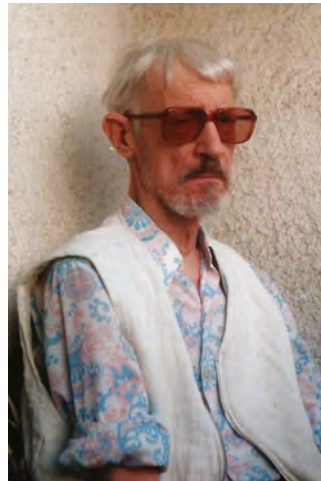
„AZTÁN MIT FESTESZ, TE JENŐ?” Adalékok Korkos Jenő Zoltán (1926–2009) festőművész, rajztanár életéhez, munkásságához, különös tekintettel ózdi gyökereire Bánfalvi Lászlóné

Olvasom a hírt, hogy 100 éves a Miskolci Művésztelep, melyre a Herman Ottó Múzeum és Miskolci Galéria nagyszabású kiállítással emlékezik. Az ünnepi tárlat, mely a Művésztelep kevésbé ismert első évtizedeit állítja fókuszba, 2021 októberétől 2022 februárjáig látogatható a Galéria Rákóczi-házában. A hírről a művészeti műhely egy későbbi időszakával kapcsolatos téma jut eszembe, mellyel az elmúlt időszakban foglalkoztam.

A legutóbbi megyei 46. Istvánffy Gyula honismereti gyűjtőpályázatra arról az ózdi születésű Korkos Jenő Zoltán (Zoltán a bérmaneve) festőművészről írtam egy pályamunkát, aki már miskolci lakosként, 1954-től maga is a Művésztelepen dolgozhatott. Kapott egy kisebb műtermet, ahol az ott dolgozó neves festőkkel találkozott, és formálódott művészi látásmódja: *Felejthetetlenek azok a személyes találkozások, beszélgetések melyeket Lenkey Zoli – Vati Jóska – Csohány Kálmán – Kondor Béla – Tóth Imre – Ficzere Laci – Zsignár Pistával folytathattam. Igen jelentős számú csoportos kiállításon vettem részt műveimmel. Ezek egy része országos jellegű volt. Ez az írásom ennek a dolgozatnak az anyagára épít.*

Tisztelet szülővárosomnak – Ózd című grafikája az Ózdi Muzeális Gyűjtemény és Gyártörténeti Emlékpark kiállításán, 2017-ben (Ózdi Muzeális Gyűjtemény)

*Korkos Jenő Zoltán
(Fotó: az özvegy tulajdona)*

*Aztán mit festesz, te Jenő? A kérdés egy 1967-es Ózdi Vasas újságcikkből való, melyben a festő beszél grafikáiról, tanulmányairól, majd megemlíti, hogy jelenleg művészetében új utakat keres. A beszélgetés és az újságcikk végül így zárul, sétálva a művész szüleinek Munkás úti lakása felé: *Remélem, sikerül a művész módján válaszolnom ezzel a kis gyűjteményes kiállítással azoknak az ismerősöknek, barátoknak, akik hazatéréseim során évek óta kérdezzetik, ha találkozunk: „Aztán mit festesz, te Jenő?”**

Bükk-hegyhátról származó barátok révén 2016-ban ismerkedtem meg a művész Miskolcon élő özvegyével, Korkos Jenőné Csík Ágnessel és lányukkal, Korkos Ildikóval, valamint azzal a sok-sok Korkos-alkotással, melyeket otthonukban láthattam. Már akkor felmerült bennem (és ezt az elképzelésemet a művész özvegye örömmel fogadta), hogy jó lenne Ózdon egy kiállítást szervezni a város szülőtte, Korkos Jenő Zoltán alkotásaiból. Az elképzelt kiállításnak aztán az Ózdi Muzeális Gyűjtemény és Gyártörténeti Emlékpark adott helyet; ez az épület valamikor az ózdi Vasgyári Iskola volt, melynek padjait Korkos Jenő is koptatta.

Közben elkezdtem kutatni nemcsak a Korkos család nyomát Ózdon, hanem Korkos Jenő Zoltán, a művész ózdi emlékezetét is kerestem különféle dokumentumokban. Ekkor derült fény arra, hogy csak egy kiállítása volt szülővárosában, 1967-ben, így pontosan fél évszázad múlva, 2017-ben éppen ideje volt újra megidézni őt alkotásain keresztül.

A művész életével, tevékenységével hivatott szakemberek foglalkoztak az utóbbi évtizedekben. Én a dolgozatomban arra vállalkoztam, hogy eddigi – és még közel sem teljes – kutatásom anyagát közreadjam róla és családjáról, gyermek- és ifjúkori élményeiről, s megmutassam, hogy miként formáltak szülővárosában megélt élményei művészi látásmódját.

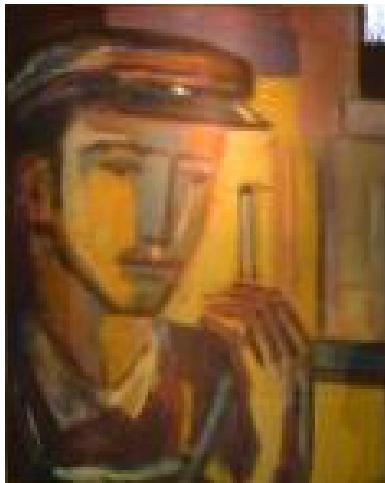
Korkos Jenő családja felvidéki eredetű, édesapját Iglóról a trianoni békeszerződés után be akarták sorozni katonának, de ő inkább átszökött Magyarországra, minthogy cseh katona legyen.

Később a Rima, az Ózdi Vasgyár asztalosa lett, majd a faipari műhely vezetője volt: *Apám mint asztalos, hogy úgy mondjam, iparművészeti vonalon művelte a szakmáját, az intarziás bútoroktól kezdve mindent meg tudott csinálni; ha valami nagyon komoly munkát kellett készíteni az igazgatóságnak a vezérigazgatói lakba, azt mindig apámra bízta.*

Édesanyja Tersánszky Mária, a nagycsaládos Tersánszky ózdi borbély-mester egyik lánya, akinek Ózdon a Falunak nevezett városrészben volt a közkedvelt borbélyüzlete. Édesanyja nagybátyjára, Tersánszky Józsi Jenő íróra Korkos Jenő így emlékezik: *...háromszor kerültem vele kapcsolatba. Először, amikor az író Miskolcra érkezett, előtte írt nekem egy levelet, hogy szeretné, ha felkeresném. Az író is Nagybányán született, festőnek készült, de sajnos közbeszólt a II. világháború, ezért nagyon megörült, amikor meghallotta, hogy a családban egy festői tehetséggel megáldott fiú is van, és mindig szeretettel beszélt rólam.*

Önéletrajzában gyermekkoráról így ír: *Azokban az évtizedekben, mikor én születtem, nagyon nehéz volt az élet. Apám egy héten többet porátkázott, mint dolgozott. A munka olcsó volt, a labór pedig drága. Anyám évekig járt a „termester úr” nyakára, míg végre gyári lakást kaptunk. Közvetlenül a gyár mellé, egy munkásbarakkba költöztünk be. Több barakkból álló munkástelep volt a Fürdősor [...]. Hatéves lehettem ekkor, és most lettem igazán proligyerek. Mellettünk a Régikolónián, Hosszúsoron és a Rendetlenkolónián mindenütt munkások éltek [...], akiknél a pokrócok mindig tiszták voltak, és a konyhában lévő réztárgyak [...] úgy csillogtak, mintha aranyból készítették volna. Szép gyermekkorra, szerető szülőkre emlékezik, és gyermekkori családjának portréja ma is a család könyvtárszobájának falát díszíti: *Az ember a génejében hordja a családját, édesapját, édesanyját... megfestettem ezt a családi portrét. Még hozzá 10-12 éves koromban festettem meg magam, akkor kapcsolódtam legjobban a családomhoz, apukámhoz meg anyukámhoz, mert akkor otthon voltam – mondja.**

Máshol így fogalmaz: *...játszottunk a magunk készítette játékokkal, tanultunk az iskolában, ahol a nádpálca volt a keresztapánk, és féltünk. Féltünk a hordágyaktól és a fizetésektől, mert nálunk is csak fizetéskor volt a veszekedés, mikor is a provizérá-*

Az Asztalos című képével édesapjának állít emléket a kiállításon (Ózdi Muzeális Gyűjtemény)

toskönyv és a húsos könyv hiteleit számolgatta apám, s melynek kifizetése után alig maradt pénzünk. Egyik interjújában arról beszél, hogy már gyermekkorában vonzódott az állatokhoz, különösen a lovakhoz, sok időt töltött a rimai istállóban, mely ragaszkodás a későbbiekben is elkísérte. Az állatok világa témaként történelmi tárgyú festményein gyakran visszaköszön.

Első rajzolásával kapcsolatos próbálkozásaira az ózdi gyári iskolában figyelt fel tanítója, az Ózdon jól ismert Szabó Sándor festőművész-rajztanár, és Korkos Jenő később mindig megemlítette, hogy színesceruza-készletet kapott tőle a rajzolásához.

A putnoki polgári iskola elvégzése után Egerbe került tanítóképzőbe, de a diákevek – inkább hónapok – nem tartottak sokáig. 1944 őszén-telén hazakerülve bevonulás várta, mely elől barátaival az Ózdhoz közeli Kissikátorba menekült: *...mikor is a II. világháborúban mint leventét elvittek engem harcolni. No de nem harcoltam, mert Kissikátorban az ózdi barátaimmal bujdosunk el, megvártuk, míg Ózd felszabadul, és akkor Kissikátorból mentünk haza Ózdra.*

Korkos Jenő Zoltán: A szülei és én (A felvétel a család otthonában készült)

Putnokon, Egerben, Jászberényben tanult, majd tanítói, tanári pályáját 1949-ben Ózdon kezdte szakiskolai óraadóként, később Ózd-Sajóvárkonyban dolgozott helyettesítő tanítóként. 1953-ban költözött feleségével – már Berentéről – Miskolcra, ahol két gyermekük született. Egész életében tanított, és ő maga is folyton képezte magát, így teljese-

Korkos Jenőné Csík Ágnes, a művész özvegye és hagyatékának gondozója a szerző társaságában a 2017-es kiállítás megnyitóján (Ózdi Muzeális Gyűjtemény)

Diákok múzeumpedagógiai foglalkozáson az ózdi múzeumban a kiállításon (Ózdi Muzeális Gyűjtemény)

dett ki tanári és művészi pályája. A magyar történelem dicső és nehéz harcai érdekelték, hatással volt rá a magyar táj.

A művész munkássága előtt Ózd városa a már említett második, fél évszázaddal későbbi (2017. augusztus 24. – november 21. közötti) időszaki emlékkiállítással tisztelgett. *Nagy meghatódás itt lenni nekem, mert az jut eszembe, hogy a férjem mint gyerek ide járt, ebbe az iskolába, és Ózdot mindig is szerette. Bár nem sok képet festett [róla], de azért lehet érezni, hogy nagyon szereti a várost, mindig beszélt [róla]* – mondta Korkos Jenőné, a művész özvegye.

Az emlékkiállításhoz kapcsolódóan a múzeum munkatársai kreatív gyerekprogramokat, múzeumpedagógiai foglalkozásokat terveztek, alkalmazva a festőművész módszerét, hogy mialatt ő történelmet tanított, a gyerekek megfestették az adott történelmi témát vagy cselekményt. A kiállítás a foglalkozásokhoz remek helyszínt biztosított, hiszen a gyerekek eredeti környezetben találkozhattak a műalkotásokkal, láthatták a képeket, és megtapaszthathatták az alkotó munkamódszereit.

Magának Korkos Jenő Zoltánnak, a festőművész-tanárnak a gondolatai ma is aktuálisak: *Az új felnövekvő nemzedék a nemzet legnagyobb kincse, amelyet nem szabad veszni hagyunk, tagjai gondolkodó emberek, akik a jövőben alkotnak, a rosszból jót építenek.*

Milyen jó lenne – felkarolva özvegye nemes elképzelését – ha hagyatékának legalább egy része szülővárosában maradna meg a jövőnek.

Köszönetnyilvánítás a segítségért és támogatásért Korkos Jenőné Csík Ágnesnek (Miskolc), Talián Istvánné Nágel Ágnesnek (Ózd), Tersánszky Ferencné Soltész Évának (Siófok), valamint az Ózdi Művelődési Intézmények Városi Könyvtárnak és az Ózdi Muzeális Gyűjtemény és Gyártörténeti Emlékparknak és akkori vezetőjének, Oláh Zsoltnak.

Felhasznált források:

BÁNFALVI Lászlóné: Korkos Jenő Zoltán. Összeállítás, egyben ajánlás a festőművész, rajztanár életéről, munkásságáról dokumentumok tükrében. Készült Ózd Város Önkormányzata részére, későbbi felhasználásra. 2016. november 21. (Gépirat).

FRANKÓ Istvánné: Mélyinterjú Korkos Jenő Zoltán Székely Bertalan-díjas festőművész-tanárral. Miskolci Egyetem, Egészségfejlesztő Mentálhigiénés Posztgraduális Képzés, Szociológia. 1997. április 8. (Kézirat Korkos Jenőné birtokában).

GODA Gertrúd beszélget Korkos Jenő festőművésszel otthonában, műtermében. 1988. június 16. (Kézirat Korkos Jenőné tulajdonában)

KORKOS Jenő: Önéletrajz. Korkos Jenő rajztanár és festőművész. Miskolc, 1962. január hó 19-én. (Kézirat Korkos Jenőné tulajdonában).

KORKOS Jenő: Önéletrajz. (Kézirat, 2001)

Korkos Jenő Zoltán. Kiállítási katalógus. Megjelent Korkos Jenő Zoltán festőművész 75. születésnapjára a Miskolci Galéria Városi Művészeti Múzeum kamaratermében rendezett kiállítása alkalmából. (2001. szeptember 20. – október 13.) [Benne Korkos Jenőné visszaemlékezése]

Korkos Jenő Zoltán festőművész. Kiállítási ismerető a művész önéletrajzával. Kazincbarcika, 1998.

KORKOS Jenőné Csík Ágnes – SZALAY Béla: Korkos Jenő Zoltán. In: *Pedagógusok arcképcsarnoka X.* Karácsony Sándor Pedagógiai Egyesület, Debrecen, 2011, 127–130. (<http://www.kspe.hu/data/pa/PA-2011.pdf>)

Ózdi Vasas 1967. április 8: 4.

Internetes forrás:

<http://www.muzsakkertjemiskolc.hu/hirek/606/Korkos-Jeno-Zoltan-emlekkiallitasa>